

طرح درس نظریه‌های پیشرفته مشاوره و روان‌درمانی

گروه آموزشی: روان‌شناسی تربیتی و مشاوره		
عنوان درس: نظریه‌های پیشرفته مشاوره و روان‌درمانی	مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد (مهر ۱۳۹۹)	رشته تحصیلی: مشاوره خانواده، مشاوره مدرسه
تعداد واحد: ۳ نظری: ۳ عملی: ۰	پیش‌نیاز: نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی	مدرس: دکتر محمد خدایاری فرد دکتر محمدحسن آسایش

هدف کلی درس

با توجه به عنوان درس حاضر و اهمیت کاربرد نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی در کمک به مراجعان، در این کلاس به آموزش نظریه‌های مهم روان‌درمان از جمله درمان هیجان مدار، درمان شناختی-رفتاری (CBT)، خانواده‌درمانی معنوی-مذهبی و خانواده‌درمانی شناختی-رفتاری و فرایند خانواده‌درمانی پرداخته می‌شود. در ادامه با توجه به رشد نظریه‌های شناختی-رفتاری به جدیدترین نظریه‌ها در این حوزه به خصوص نظریه‌های موج سوم شناختی-رفتاری مانند درمان شناختی مبتنی بر ذهن آگاهی پرداخته می‌شود. انتظار می‌رود دانشجویان عزیز در پایان ترم بر نظریه‌های فوق تسلط کافی داشته باشند.

اهداف ویژه (رفتاری) درس

یادگیری مهارت مصاحبه عملی و مشاوره با خانواده و همچنین روند مصاحبه و مشاوره فردی.
کسب دانش کافی در زمینه نظریه‌های خانواده‌درمانی و نظریه‌های موج سوم شناختی-رفتاری از جمله درمان مبتنی بر شفقت و درمان شناختی-رفتاری مبتنی بر ذهن آگاهی (MCBT).
توان ایجاد تمایز بین مشاوره فردی، خانوادگی و گروهی و توانایی بحث قوی در این زمینه.

قوانین و نکات مربوط به کلاس

- ❖ این درس هم به صورت ارائه نظری و بحث گروهی و هم اجرای عملی تدریس می‌شود؛ به این صورت که ابتدا مباحث نظری به طور خلاصه از طریق پاورپوینت و مشارکت دانشجویان تدریس می‌شود و سپس کار عملی هر درس به صورت کارگاهی اجرا می‌گردد (با توجه به شیوع کرونا و برگزاری کلاس به صورت مجازی، ناگزیر جلسات از طریق سامانه آموزش یادگیری الکترونیکی دانشگاه تهران برگزار می‌شود).
- ❖ کلاس کاملاً دانشجوی محور برگزار خواهد شد و فعالیت و مباحثه علمی کلاسی مبنای تشکیل جلسات خواهد بود.
- ❖ لازم است دانشجویان قبل از هر جلسه پیش‌خوانی داشته باشند و منابع مشخص شده برای هر جلسه را طبق طرح درس مطالعه کنند.
- ❖ پیش‌خوانی دانشجویان در هر جلسه ابتدا از طریق سامانه و سپس در کلاس مورد پرسش قرار خواهد گرفت.

- ❖ هر دانشجو موظف است حداکثر ۲ روز قبل از برگزاری هر جلسه، وارد سامانه شود و در مورد مبحث مربوط به جلسه پیش رو اعلام آمادگی کرده و طرح سؤال کند.
- ❖ دانشجویان برای هر جلسه علاوه بر مطالعه منابع مربوط به آن جلسه طبق طرح درس، باید از طریق سامانه بلندد اگر پاورپوینت، فیلم و یا مقاله‌ای گذاشته می‌شود، آنها را مطالعه کرده و نظرهای خود را در سامانه ارسال کنند و در کلاس به اشتراک بگذارند.
- ❖ در صورتی که دانشجویان پیشنهاد حذف عناوین یا جایگزین عناوین دیگری را داشته باشند، از نظر اینجانب بلامانع و قابل اجراست، لذا می‌بایست حداکثر طی جلسات اول و دوم آن را مطرح کنند.
- ❖ شایان تذکر است که کلیه جلسات رأس ساعت مقرر شروع می‌شود و پایان می‌یابد، بنابراین از دانشجویان انتظار می‌رود پیش از حضور استاد در کلاس حاضر باشند.
- ❖ دانشجویان در زمان برگزاری کلاس باید متمرکز باشند و تمام لحظات حضور فعال بصورت تصویری داشته باشند.
- ❖ بیش از ۳ جلسه غیبت براساس مقررات آموزشی رفتار خواهد شد.
- ❖ به دو نفر از دانشجویانی که بهترین نقد را از استاد یا کلاس داشته باشند، با نظرسنجی از کلیه دانشجویان کلاس در آخرین جلسه یک نمره تعلق خواهد گرفت.
- ❖ دانشجویانی که تمام جلسات را بدون تأخیر حضور داشته باشند، یک نمره به نمره امتحان آنها اضافه خواهد شد.
- ❖ در صورتی که با هر یک از اساتید مشکلی پیدا کردید، موضوع را ابتدا با خود استاد در میان بگذارید، در صورت حل نشدن با مدیر گروه و در صورتی که مشکل باقی ماند، با معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده مطرح کنید.

جدول زمان‌بندی ارائه مطالب

شماره جلسات	موضوع درس	رئوس مطالب	منابع
جلسه ۱	آشنایی، ارائه مقررات کلاسی، تشریح کار عملی، ویژگی‌های مصاحبه خوب	شیوه کار عملی مطالعه خانواده و چگونگی تهیه مقاله توضیح داده خواهد شد. نحوه صحیح اخذ شرح حال و ویژگی‌های مصاحبه خوب مورد بحث قرار می‌گیرد.	پاور پوینت
جلسه ۲	مصاحبه با خانواده و توصیف فرایند خانواده‌درمانی	فرایند خانواده‌درمانی مورد گفت‌وگو و بحث قرار می‌گیرد. مراحل اولین جلسه مصاحبه با خانواده مورد بحث قرار می‌گیرد. اولین جلسه مصاحبه با خانواده به صورت عملی در کلاس انجام خواهد گرفت.	منبع شماره ۱ فصل ۵
جلسه ۳	تدوین طرح درمان در مشکلات فردی، زوجی و خانوادگی	مبانی نظری و چگونگی تدوین طرح درمان مداخله‌های روان-شناختی در حل مشکلات فردی و خانوادگی آموزش داده می‌شود.	منبع شماره ۱ فصل ۳
جلسه ۴	روان‌درمانی هیجان مدار	مبانی نظری، فنون و فرایند درمان هیجان‌مدار در جهت بهبود مشکلات فردی و زوجی مراجعان آموزش داده می‌شود.	مقاله و پاور پوینت
جلسه ۵	درمان حساسیت‌زدایی از طریق حرکت چشم و	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فنون درمان حساسیت‌زدایی از طریق حرکت چشم و پردازش مجدد (EMDR) آموزش داده	مقاله و پاور پوینت

	می‌شود.	پردازش مجدد (EMDR)	
منبع شماره ۱ فصل ۴	چگونگی مداخله شناختی-رفتاری و برخی از فنون آن به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	درمان شناختی-رفتاری	جلسه ۶
منبع شماره ۱	چگونگی مداخله فن حل مسئله و فن گفت و گوی همدلانه در خانواده درمانی به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	فن حل مسئله و فن گفتگوی همدلانه	جلسه ۷
مقاله و پاور پوینت	مبانی نظری، فنون و فرایند درمان راه حل محور در جهت بهبود مشکلات فردی و زوجی مراجعان آموزش داده می‌شود.	روان درمانی راه حل محور	جلسه ۸
منبع شماره ۱ فصل ۳	بررسی کار عملی، نظریه درمان معنوی-مذهبی و فنون آن تدریس می‌شود.	روان درمانی معنوی-مذهبی	جلسه ۹
منبع شماره ۱ فصل ۳	بررسی کار عملی، ادامه فن مثبت‌نگری به صورت کارگاهی آموزشی اجرا می‌شود.	روان درمانی مثبت‌نگر	جلسه ۱۰
مقاله و پاور پوینت	بررسی کار عملی، ادامه فن مثبت‌نگری و شناسایی توانمندی-های منش به صورت کارگاهی آموزشی اجرا می‌شود.	شناسایی توانمندی‌های منش	جلسه ۱۱
منبع شماره ۱ فصل ۳ و ۴	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فاز اول تکنیک تغییر رفتار سیستمی به صورت کارگاهی آموزش داده می‌شود.	فن تغییر رفتار سیستمی	جلسه ۱۲
منبع شماره ۲ فصل ۴	بررسی کار عملی، مبانی نظری و فنون درمان شناختی-رفتاری مبتنی بر ذهن آگاهی (MICBT) به صورت کارگاهی آموزش داده می‌شود.	درمان شناختی-رفتاری مبتنی بر ذهن آگاهی (MICBT)	جلسه ۱۳
منبع شماره ۱ فصل ۴	بررسی کار عملی، نظریه درمان مبتنی بر شفقت (CFT) آموزش داده شده و برخی از فنون آن به صورت کارگاهی اجرا می‌شود.	درمان مبتنی بر شفقت (CFT)	جلسه ۱۴
پاور پوینت و مقاله	بررسی کار عملی، مشاوره در امر ازدواج و وظایف مشاوران در این گونه موارد به صورت گروهی بحث می‌شود.	مشاوره در زمینه ازدواج	جلسه ۱۵
منبع شماره ۱ فصل ۳ و ۴	بررسی کار عملی، مهارت سبک زندگی اخلاق محور تدریس می‌شود. پرسش و پاسخ و نقد کلاس.	سبک زندگی اخلاق-محور	جلسه ۱۶
آزمون پایان ترم			جلسه ۱۷

نوع ارزشیابی:

- ❖ آزمون پایان ترم ۵ نمره بوده که از منابع معرفی شده و از طریق سامانه به صورت تستی برگزار خواهد شد.
- ❖ دانشجویان موظف هستند در کنار مطالعه منابع معرفی شده و آزمون پایان ترم، برای یادگیری بیشتر به کار عملی نیز بپردازد.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به فعالیت کلاسی و انجام تکالیف تعلق می‌گیرد.

- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به ارائه کلاسی در حوزه یکی از نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی تعلق می‌گیرد که هر ۲ دانشجو به صورت مشترک یک نظریه را انتخاب می‌کنند و به گردآوری مطالب مرتبط جدید و ارائه آن در یکی از جلسات کلاسی خواهند پرداخت.
- ❖ ۵ نمره از نمره کل پایان ترم به ارائه گزارش کار عملی یا مقاله تعلق می‌گیرد.
- ❖ کار عملی شامل مطالعه یک خانواده یا یک گروه و اجرای فنون و مهارت‌های آموزش داده‌شده در کلاس بر روی این خانواده و تبدیل گزارش به مقاله است.
- ❖ مقاله به صورت Word - Accept - Track change - PDF باشد. مقاله باید حتماً توسط یکی از همکلاسی‌ها (با ذکر نام) ارزیابی و بعد از انجام اصلاحات نمره داده شود.
- ❖ کار عملی می‌بایست تا یک هفته پیش از امتحان پایان ترم تحویل داده شود، در صورت تأخیر در تحویل کار عملی بین یک روز تا یک هفته ۱ نمره کسر خواهد شد. تأخیر از روز هشتم تا دو هفته ۲ نمره کسر می‌شود و پس از آن کار عملی تحویل گرفته نخواهد شد و دانشجو فقط از آزمون کتبی برحسب پاسخ‌هایی که داده است، نمره خواهد گرفت.

منابع

- (۱) خدایاری فرد، محمد و عابدینی، یاسمین (۱۳۹۸). نظریه‌ها و اصول خانواده‌درمانی با تأکید بر نظریه‌های نوین درمان شناختی-رفتاری و معنوی مذهبی، با تجدیدنظر کلی، ویراست سوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- (۲) کایون، برونو ای (۱۳۹۳). شناخت رفتار درمانگری یکپارچه‌شده با ذهن‌آگاهی، ترجمه محمد خدایاری فرد، کوروش محمدی و مریم دیده‌دار، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.